

9215030 Holte skole, ny ventilasjon, utvidelser og ombygging

Prosjektbeskrivelse og kontraktsbestemmelser

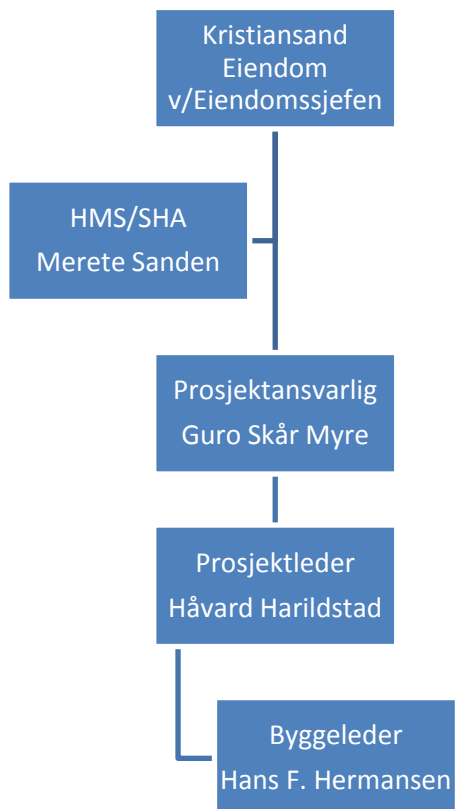
Innhold

1	Generelt om prosjektet	4
1.1	Organisasjonskart	4
1.2	Entreprisemodell.....	4
1.3	Byggetomten.....	4
2	Beskrivelser.....	5
3	Tegninger	5
4	Krav til prosessen	8
4.1	Byggemøter	9
5	Framdrift og frister	9
6	Vederlaget	9
7	Alminnelige kontraktsbestemmelser	9
7.1	Forsikring (NS 8407 pkt. 8).....	9
7.2	Kontraktsmedhjelpere (NS 8407 pkt. 10).....	10
7.2.1	Plikter:	10
7.2.2	Sanksjoner	10
7.3	Kontrollerklæringer (NS 8407 pkt. 16.3)	11
7.4	Entreprenørens krav på vederlagsjustering (tillegg til NS pkt. 34)	11
7.5	FDV-dokumentasjon (NS pkt. 36.2).....	12
7.6	Byggherrens rett til å nekte overtakelse (NS pkt. 37.3).....	13
7.7	Merking av systemer og komponenter (tillegg til NS 8407).....	13
7.8	Årskostnader (tillegg til NS 8407).....	13
8	Seriøsitetsbestemmelser (tillegg til NS 8407).....	13
8.1	HMS-kort.....	13
8.2	Krav til lønns- og arbeidsvilkår - sosial dumping	13
8.3	Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA).....	14
8.4	Byggrenhold	15
8.5	Pliktig medlemskap i StartBANK	15
8.6	Krav til bruk av lærlinger	15
8.7	Krav om faglærte håndverkere	16
8.8	Krav til dokumentert yrkesskadeforsikring	16
8.9	Krav vedrørende bruk av innleide/arbeidskraft fra bemanningsforetak	17
8.10	Rapporteringsplikt til Sentralskattekontoret for utenlandssaker	17
8.11	Krav til innsendelse av mannskapslister	17
8.12	Brudd på skatte- og avgiftsforpliktelser	17
8.13	Brudd på konkurranselovgivningen	18
8.14	Miljøkrav til maskinpark.....	18

8.15	Bruk av regnskogprodukter.....	19
8.16	Returordning for emballasje.....	19
8.17	Mislighold av kontraktsforpliktelser - konsekvenser for senere konkurranser.....	19
8.18	Revisjon	19
9	Sosiale vilkår	19
9.1	Respekt for grunnleggende menneskerettigheter og ILOs kjernekonvensjoner i egen virksomhet og i leverandørkjeden	19
9.2	Oppfølging av grunnleggende menneskerettigheter og ILOs kjernekonvensjoner i leverandørkjeden	20
10	Spesielle kontraktsbestemmelser.....	21
10.1	Avtalt plassering av risikoen for forhold ved grunnen (NS 8407 pkt. 23)	21
10.2	Avtalt risikoovergang – prosjektering (NS 8407 pkt 24.2).....	21
11	Forsikringsblanketter.....	22

1 Generelt om prosjektet

1.1 Organisasjonskart

Byggherrens prosjektorganisasjon.

Rektor representerer brukerorganisasjon og er organisjonsmessig underlagt PL.

Hvem kan ta avgjørelser: PL og PA

Hvem kan sende / motta varsler: PL og PA

Hvem kan utstede / akseptere endringsordrer: PL og PA

1.2 Entreprisemodell

Totalentreprise NS 8407

1.3 Byggetomten

Arbeidene skal utføres på dagens skoletomt som tilbygg til undervisningsfløyer og utvidelse av heimkunnskap.

Se vedlagte situasjonskart.

Det er foretatt grunnundersøkelser ved tilbyggene på undervisningsfløyene, se vedlagte rapport.

2 Beskrivelser

Funksjonsbeskrivelser:

Beskrivelse arkitektfag, vedlagt

Beskrivelse VVS fag, vedlagt

Beskrivelse Elkraft- og teletekniske anlegg, vedlagt

Beskrivelse Brannkonsept, vedlagt

Beskrivelse utomhus, vedlagt

PA 00 Prosjekteringsanvisning generell del.

PA 02 Prosjekteringsanvisning for skolebygg.

KS 20 Kravsspesifikasjon bygningsdeler

KS 30 Kravsspesifikasjon VVS

KS 40 Kravsspesifikasjon elektro

KS 50 Kravsspesifikasjon tele og data

KS 60 Kravsspesifikasjon Energi

Ks 60 Vedlegg – Behovsstyrt ventilasjon DCV krav og overlevering

KS 60 Vedlegg – Behovsstyrt ventilasjon DCV forutsetninger og utforming.

Relevante Norske standarder.

3 Tegninger

Tegningsliste Arkitekt:

A10-01 Situasjonsplan / riggplan M500

A10-11 Oversiktsplan , påbygg M500

A15-01 Riveplan plan 1 M300

A15-02 Riveplan plan U-1 M300

A15-03 Riveplan plan U-2 M300

A20-01 Eksisterende plan U1 M300

A20-02 Eksisterende plan 1 M300

A20-03 Eksisterende plan U2 M300

A21-01 plan U1 M300

A21-02 plan 1 M300

A21-03 plan U2 M300

A22-01 plan U1 fløy B M100

A22-02 plan U Hovedinngang M100

A22-03 plan 1 fløy B M100

A22-04 plan 1 Tilbygg B,C,D M50

A23-01 Gulvplanplan M100

A23-02 Gulvplanplan M100
A23-03 Gulvplanplan M100
A23-04 Gulvplanplan M100
A23-05 Gulvplanplan M100
A25-01 Himlingsplan 1, fløy B,C,D M100
A25-02 Himlingsplan 1, Personalrom M100
A25-03 Himlingsplan U, Heimkunnskap M100
A30-01 Eksisterende lengdesnitt M300
A30-02 Eksisterende snitt M50
A30-03 Eksisterende snitt M50
A30-04 Eksisterende snitt M50
A30-05 Eksisterende snitt M50
A31-01 Snitt eksisterende del , fløy B,C,D M50
A31-02 Snitt gj nytt tilbygg , fløy B,C, D M50
A40-01 Eksisterende fasade M300
A40-02 Eksisterende fasade M100
A40-03 Eksisterende fasade M100
A40-04 Eksisterende fasade M100
A40-05 Eksisterende fasade M100
A40-06 Eksisterende fasade M100
A40-07 Eksisterende fasade M100
A41-01 Ny fasade Fløy B,C M100
A41-02 Ny fasade Fløy D M100
A41-03 Ny fasade Heimkunnskap M100
A41-04 Ny fasade Tekn.rom M100
A50-01 Skjema utv. teknisk rom, akse 4-S M100
A50-02 Skjema ombygging personalrom M50
A50-03 Skjema heimkunnskap M50
A50-04 Skjema arbeidsrom M50
A50-05 Skjema gard/ datalager plan u M50
A50-06 Skjema ombygg/ utvidelse. amfi M50
A50-07 Grensesnittskjema , beslag
A50-08 Skjema vinduer og dører M50
A50-09 Skjema glassfelt M50
A50-10 Ombygging bod på loft, fløy B,C,D M50

Elektro

Liste over tegninger, skjema og tabeller

E40-001 Elkrafttekn. anlegg, plan U2 eksist. anlegg 1:100 15.08.17
E40-002 Elkrafttekn. anlegg, plan U2 eksist. anlegg m/vent. 1:100 15.08.17
E40-101 Elkrafttekn. anlegg, plan U1 eksist. anlegg 1:100 15.08.17
E40-102 Elkrafttekn. anlegg, plan U1 eksist. anlegg m/vent. 1:100 15.08.17
E40-103 Elkrafttekn. anlegg, plan U1 nye inst 1:50 15.08.17
E40-1 Elkraftteknisk anlegg plan 1. et eksist. anlegg 1:100 2003
E40-11 Elkrafttekn. anlegg, plan 1. et. nye inst del 1 1:50 15.08.17
E40-12 Elkrafttekn. anlegg, plan 1. et. nye inst del 2 1:50 15.08.17
E40-13 Elkrafttekn. anlegg, plan 1. et. nye inst del 3 1:50 15.08.17
E40-201 Elkrafttekn. anlegg, plan 1. et. m/vent. 1:100 15.08.17
E40-202 Elkrafttekn. anlegg, plan 1. et. eksist. anl. m/vent. 1:100 15.08.17
E41-001 Føringsveier plan U2 eksist. anlegg 1:100 15.08.17

E41-002 Føringsveier plan U2 eksist. anlegg m/vent. 1:100 15.08.17
E41-101 Føringsveier plan U1 nytt og eksist. anlegg 1:100 15.08.17
E41-102 Føringsveier plan U1 nytt og eksist. anlegg m/vent. 1:100 15.08.17
E41-1 Føringsveier plan 1. et eksist. anlegg 1:100 2003
E41-201 Føringsveier plan 1. et. nytt og eksist. anlegg 1:100 15.08.17
E41-202 Føringsveier plan 1. et. nytt og eksist. anlegg m/vent. 1:100 15.08.17
E50-001 Teletekn. anlegg, plan U2 eksist. anlegg 1:100 15.08.17
E50-002 Teletekn. anlegg, plan U2 eksist. anlegg m/vent. 1:100 15.08.17
E50-101 Teletekn. anlegg, plan U1 eksist. og ny inst. 1:100 15.08.17
E50-102 Teletekn. anlegg, plan U1 eksist. anlegg m/vent. 1:100 15.08.17
E50-1 Teletekn. anlegg plan 1. et eksist. anlegg 1:100 2003
E50-11 Teletekn. anlegg, plan 1. et. nye inst del 1 1:50 15.08.17
E50-12 Teletekn. anlegg, plan 1. et. nye inst del 2 1:50 15.08.17
E50-13 Teletekn. anlegg, plan 1. et. nye inst del 3 1:50 15.08.17
E50-201 Teletekn. anlegg, plan 1. et. m/vent. 1:100 15.08.17
E50-202 Teletekn. anlegg, plan 1. et. eksist. anl. m/vent. 1:100 15.08.17

TILBUDSTEGNINGER VVS (RIVCO):

U20:B/C 010 Bunnledning del B og C 1:50
U20:D011 Bunnledning del D 1:50
V20:E010 Idrettsfløy E Grunnplan 1:50
V20:A010 Hovedfløy A del 1 Grunnplan 1:50
V20:A020 Hovedfløy A del 2 Grunnplan 1:50
V20:E110 Idrettsfløy E 1.etasje 1:50
V20:D010 Basisfløy D 1. etasje 1:50
V20:C010 Basisfløy C 1. etasje 1:50
V20:B010 Basisfløy B 1. etasje 1:50
V20:A110 Hovedfløy A del 1 1.etasje 1:50
V20:A120 Hovedfløy A del 2 1.etasje 1:50
V20:E210 Idrettsfløy E 2.etasje 1:50
V20:D210 Basisfløy D 2.etasje 1:50
V20:C210 Basisfløy C 2.etasje 1:50
V20:B210 Basisfløy B 2.etasje 1:50
V20:A210 Hovedfløy A del 1 2.etasje 1:50
V20:A220 Hovedfløy A del 2 2.etasje 1:50
V40:002 Ventilasjon bibliotek -naturfag 1:50
V40:003 Ventilasjon snitt garderobes 1:50
V40:004 Ventilasjon snitt amfi 1:50
V40:005 Ventilasjon snitt fløy B 1.etasje 1:50
V40:006 Ventilasjon snitt fløy B 2.etasje 1:50
V40:007 Ventilasjon snitt fløy A og E Grunnplan 1:50
V40:008 Ventilasjon snitt konferanse 1:50
V70:011 Systemskjema Varme og kjøleanlegg

EKSISTERENDE TEGNINGER:

V20:E010 Idrettsfløy E del 1 Grunnplan 1:50
V20:E020 Idrettsfløy E del 2 Grunnplan 1:50
V20:D010 Basisfløy D Grunnplan 1:50
V20:C010 Basisfløy C Grunnplan 1:50
V20:B010 Basisfløy B Grunnplan 1:50
V20:A010 Hovedfløy A del 1 Grunnplan 1:50
V20:A020 Hovedfløy A del 2 Grunnplan 1:50

V20:E110 Idrettsfløy E del 1 1.etasje 1:50
V20:E120 Idrettsfløy E del 2 1.etasje 1:50
V20:A110 Hovedfløy A del 1 1.etasje 1:50
V20:A120 Hovedfløy A del 2 1.etasje 1:50
V20:E210 Idrettsfløy E del 1 2.etasje 1:50
V20:D210 Basisfløy D 2.etasje 1:50
V20:C210 Basisfløy C 2.etasje 1:50
DWG-fil
V20:B210 Basisfløy B 2.etasje 1:50
V20:A210 Hovedfløy A del 1 2.etasje 1:50
V20:A220 Hovedfløy A del 2 2.etasje 1:50
V10:010 Utvendig situasjonsplan
V70:011 Systemskjema VVS-anlegg teknisk rom
V70:012 Systemskjema VVS-anlegg Hovedfløy A
V70:013 Systemskjema VVS-anlegg Hovedfløy B
V70:014 Systemskjema VVS-anlegg Hovedfløy C
V70:015 Systemskjema VVS-anlegg Hovedfløy D
V70:016 Systemskjema VVS-anlegg Hovedfløy E

Branntegninger (RIBR):

313878-RIBR-TEG-U1 Branntegning underetasje inkl. kulverter
313878-RIBR-TEG-01 Branntegning Plan hovedetasje
313878-RIBr-TEG-PL-01-Branntegning A1
313878-RIBr-TEG-PL-02 Branntegning A1
313878-RIBr-TEG-PL-U1-Branntegning A1

Tegninger Utomhus:

LAY_1350021287_HOLTE SKOLE_(30.08.2017)

4 Krav til prosessen

Byggearbeidene skal utføres mens det er pågående drift på skolen. Entreprenøren med sine underentreprenører og leverandører skal utvise stor aktsomhet i forbindelse med utførelsen av arbeidene. SHA/HMS plan skal utarbeides i samarbeide med byggherren. Entreprenøren skal rigge for brakker, lager og transporten iht. riggplanen og SHA-plan. Totalentreprenøren er hovedbedrift iht. plan- og bygningsloven. For øvrig vises til riggkapittel i beskrivelse ARK fag.

Det vil bli lagt restiksjoner på ferdsel og transport innenfor skolens område i skoletiden. Spesielt i tider hvor elevene har friminutter. Skolens timeplan blir forelagt totalentreprenøren og det skal utarbeides særskilt prosedyre for transport inn og ut av byggeområdene.

I utomhusplanen er det vist bom ved innkjøringen til skolen fra syd. Denne skal entreprenøren levere/montere i forbindelse med rigging av byggeplassen. Bommen vil være låst. Nøkkel blir utlevert til entreprenør mot kvittering av SJA (sikker jobbanalyse) for alle transport og ferdsel i skolegården. Totalentreprenøren er ansvarlig for at han og alle hans kontraktshjelpere retter seg etter transportprosedyren og SJA- instruksen.

4.1 Byggemøter

Det legges opp til jevnlig byggemøter hver eller annenvær uke, avhengig av aktivitet.

Totalentreprenør skal stille med sine relevante underentreprenører og leverandører til byggemøter.

5 Framdrift og frister

Fremdriftsplan for prosjektet er vedlagt ikonkurransesgrunnlaget. Evt. avvik fra fremdriftsplanen må godkjennes av BH.

Totalentreprenøren skal utarbeide detaljerte planer for de forskjellige faser i byggesaken og vise bl. Annet.

- Byggestart
- Tett bygg
- FDV dokumentasjon
- Ferdigbefaring
- Innjustering og funksjonstest
- Ferdigstillelse og rengjøring
- Opplæring av driftspersonell
- Overtagelsesforretning.
- Ferdigattest
- Frist ferdigstillelse totalt

Milepæler i planen skal være ferdigstillelse inkludert rengjøring av undervisningsføyer og total ferdigstillelse.

Oversiktelse av fremdriftsplanens milepæler og ferdigattest vil bli dagmulktbelagt ihht NS 8407 pkt 40.3.

6 Vederlaget

Iht. kontrakt.

Totalentreprenøren skal utarbeide en betalingsplan for månedlige avdrag. Avdragene skal tilpasses produksjonsplanen.

Betalingsplanen skal godkjennes av BH.

7 Alminnelige kontraktsbestemmelser

Totalentreprisen skal gjennomføres etter NS 8407:2011 *Alminnelige kontraktsbestemmelser for totalentrepriser* med følgende endringer, presiseringer og tillegg:

7.1 Forsikring (NS 8407 pkt. 8)

Tingsforsikringen skal gjelde inntil alle arbeider vedrørende hele bygget, anlegget og/eller prosjektet er overtatt av byggherren.

Totalentreprenørens forsikringer i henhold til NS 8407 pkt. 8 skal innen 14 dager etter kontraktsinngåelse dokumenteres ved utfylling av vedlagte formularer; Blankett 1 -NS 8407 Forsikringsattest tingsforsikring og Blankett 2 - NS 8407 Forsikringsattest ansvarsforsikring.

7.2 Kontraktsmedhjelpere (NS 8407 pkt. 10)

7.2.1 Plikter:

Arbeidet skal utføres av totalentreprenøren og dennes ansatte i tjenesteforhold, eventuelt ved underentreprenør og deres ansatte, eller ved bruk av lovlig innleid arbeidskraft.

Avtale om underentreprise med enkeltpersonforetak eller anvendelse av innleid arbeidskraft skal godkjennes skriftlig av byggherren. Byggherrens godkjenning endrer ikke totalentreprenørens forpliktelser overfor byggherren.

Totalentreprenøren kan ikke, uten byggherrens skriftlige samtykke, ha flere enn to ledd underentreprenører i kjede under seg.

Ved inngåelse av kontrakter om underentreprise skal totalentreprenøren innhente

- attest for skatt (skatt, forskuddstrekk, påleggstrekk, arbeidsgiveravgift)
- attest for merverdiavgift

fra underleverandører, jf. anskaffelsesforskriften § 7-2 (3).

Totalentreprenøren skal til enhver tid kunne dokumentere at den anvendte arbeidskraft oppfyller kontraktens bestemmelser, herunder at underentreprenører/kontraktsmedhjelpere har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene. Dokumentasjonsplikten omfatter også underentreprenøren/den prosjekterende og dennes personell. En perm med ovennevnte skatteattester, skal til en hver tid finnes på byggeplass.

Alle avtaler om underentrepriser/prosjektering skal inneholde likelydende bestemmelser om arbeidets utførelse, forhold på byggeplassen, eiendomsrett og andre rettigheter til kontraktarbeid og materialer og utførelse ved underentreprise/kontraktsmedhjelpere som i denne kontrakt. For øvrig skal nevnte avtaler ikke inneholde noe som reduserer byggherrens rett etter kontrakten.

Byggherrens nektelse av å godkjenne totalentreprenørens valg av kontraktsmedhjelpere gir ikke totalentreprenøren rett til godtgjørelse for de merkostnader dette måtte påføre ham.

7.2.2 Sanksjoner

Brudd på ovennevnte plikter gir byggherren rett til å kreve at totalentreprenøren erstatter vedkommende kontraktsmedhjelpere med en annen kontraktsmedhjelpere som kan fremlegge de aktuelle opplysninger. Det samme gjelder dersom opplysningene i skatteattester eller innhentet egenerklæring viser at underleverandør eller innleid personell ikke har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene og andre myndigheter. Omkostningene som følge av heving av underentreprenørs/kontraktsmedhjelpers avtale, skal bæres av totalentreprenøren, jf. anskaffelsesforskriften § 7-2 (3)

Byggherren vil kreve dagmulkt dersom totalentreprenøren selv eller noen av hans kontraksmedhjelpere anvender ulovlig eller ikke kontraktmessig arbeidskraft og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten per hverdag skal utgjøre én promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 10.000. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Unnlatelse av å rette feilen innen fristens utløp, anses som vesentlig mislighold som kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving i en periode på 1 måned etter fristens utløp.

7.3 Kontrollerklæringer (NS 8407 pkt. 16.3)

Kontrollerklæringer i henhold til plan- og bygningsloven, samt samsvarserklæringer, delerklæringer etc., leveres byggherren før overtakelse.

7.4 Entreprenørens krav på vederlagsjustering (tillegg til NS pkt. 34)

Følgende standardiserte bestemmelser gjelder for vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging:

Regulering i uendret byggetid

Hvis prisen på netto vederlagsjusteringer som følge av forhold beskrevet i NS 8407 pkt 34.1.1 og 34.1.2 ikke overstiger 10% av kontraktssummen, gis det ingen kompensasjon. Overstiger prisen på netto vederlagsjusteringer 10% av kontraktssummen, gis det kompensasjon etter følgende formel:

$$\frac{0,5 A (B - 1,1 C)}{C}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks mva

B = kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks mva

C = opprinnelig kontraktsbeløp (kontraktssum eks mva)

Ved utregningen av kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks mva (B), skal det ikke tas hensyn til

- regulering av kontraktssummen pga. lønns- eller prisstigning,
- utbetaling av eventuelt påslag pga. administrasjon av sideentreprenører eller tiltransport av entreprisekontrakter/prosjekteringsoppdrag m.v,
- avbestillingserstatning,
- endringsarbeid som gjøres opp inklusive rigg/drift, og
- kompensasjon for økt rigg og drift i endret byggetid.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres etter indeks som angitt i tilbudsskjemaet, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

Regulering i forlenget byggetid

Har totalentreprenøren krav på fristforlengelse etter NS 8407 pkt 33.1 skal

vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging kompenseres etter følgende formel:

$$\frac{0,7 A (Z)}{Y}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks mva

Y = opprinnelig byggetid

Z = forlengelsen utover opprinnelig byggetid

Dersom fristforlengelse kun er gitt for deler av arbeidene, skal A reduseres forholdsmessig. Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres etter indeks som angitt i tilbudsskjemaet, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

7.5 FDV-dokumentasjon (NS pkt. 36.2)

Det vises til beskrivelse i dokument PA 00 Generell del pkt. 17 i kvalitetshåndboka.

All dokumentasjon skal være à jour til «som bygget». Dokumentasjonen skal være på norsk med mindre annet avtales. Dokumentasjonen skal overleveres i 2 eksemplarer elektronisk på minnepenn.

Opplegg for FDVU-dokumentasjon skal leveres byggherren for godkjenning min. 2 mnd. før ferdigstilling.

Vedr. Merking i h.h.t. TFM merkesystem (Statsbygg):

- Det skal legges vekt på at merking i anlegget blir utført på en slik måte at det gir entydig og varig informasjon for korrekt betjening og bruk av anlegget. Levetid for benyttet merkeutstyr skal minst tilsvare levetiden for den enkelte anleggsdel/komponent som skal merkes. Merking skal i hovedsak utføres med graverte skilt festet med skruer eller kjede. Klistremerker godtas i hovedsak ikke som varig merking. Alle sentraler og komponenter merkes med skilt.
- For kabelmerking skal det benyttes spesiell merkeholder som festes til kabelen.
- Teksting med merkeholderen skal utføres med fortrykte selvklebende merkeremser, eller merkekomponenter som skyves på plass.
- For ledermerking av små ledningstverrsnitt skal det brukes kabelendehylster med merkehoder og fortrykte merkekomponenter som skyves på plass. For ledermerking av større ledningstverrsnitt kan brukes merkesystem som angitt for kabelmerking.
- Der hvor tekniske komponenter plasseres over himling skal dette være angitt med gravert skilt på himlingsprofil eller vegg.

Prosjektets merkesystem for tekniske anlegg og komponenter skal benyttes på selve anlegget og i FDVU-dokumentasjonen. Prosjektets merkesystem for tegninger skal benyttes for alle entreprenør- / leverandørtegninger.

Avstengingsguide skal utarbeides for alle rør og ledninger med gass og væske under trykk.

7.6 Byggherrens rett til å nekte overtakelse (NS pkt. 37.3)

Byggherren kan nekte å overta bygget før brukstillatelse/ ferdigattest foreligger. Byggherren kan nekte overtagelse dersom det ikke foreligger godkjent driftsinstruks, gjennomført tilfredsstillende samkjøringstest og gjennomført opplæring.

7.7 Merking av systemer og komponenter (tillegg til NS 8407)

Systemer og komponenter skal på tegninger og i beskrivelse merkes ved bruk Statsbygg tverrfaglige merkesystem (TFM).

7.8 Årskostnader (tillegg til NS 8407)

Totalentreprenøren skal forestå beregning av fremtidige drifts- / vedlikeholdsutgifter (LCC-beregninger) på tidspunkt for godkjent forprosjekt og ved ferdigstillelsen av bygget (som bygget).

Alle kostnader vedrørende dette skal dekkes av totalentreprenøren.

Årskostnader beregnes etter NS 3454 - Årskostnader for bygninger – og på bygningsdelsnivå etter NS 3451. Byggherren bruker programvaren ISY Calcus i LCC-beregningene.

Kristiansand Eiendoms nøkkeltall skal benyttes i den grad, og i de faser, hvor dette er aktuelt.

8 Seriøsitetsbestemmelser (tillegg til NS 8407)

8.1 HMS-kort

Alle arbeidstakere skal bære lett synlig et gyldig HMS-kort utstedt av Arbeidstilsynet. Ordrebekreftelse, søknadsskjema ol aksepteres ikke som HMS-kort. Arbeidstakere som ikke har slikt HMS-kort vil bli bortvist fra byggeplassen. Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.2 Krav til lønns- og arbeidsvilkår - sosial dumping

Totalentreprenøren skal sørge for at ansatte i egen organisasjon og ansatte hos underentreprenører som direkte medvirker til oppfyllelse av kontrakten, har lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med denne bestemmelsen.

På områder dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale skal lønns- og arbeidsvilkårene være i samsvar med gjeldende forskrifter. På områder som ikke er dekket av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal lønns- og arbeidsvilkårene være i henhold til gjeldende landsomfattende tariffavtale for den aktuelle bransje.

Med lønns- og arbeidsvilkår menes i denne sammenheng bestemmelser om

- a) minste arbeidstid,
- b) lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og
- c) dekning av utgifter til reise, kost og losji,

i den grad slike bestemmelser følger av tariffavtalen.

Lønn og annen godtgjørelse til egne ansatte, ansatte hos underleverandører og innleide skal utbetales til konto i bank.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Totalentreprenøren skal på oppfordring legge frem dokumentasjon for lønns- og arbeidsvilkårene som blir benyttet. Totalentreprenøren skal også fremlegge dokumentasjon på lønns- og arbeidsvilkårene hos underentreprenørene.

Dersom totalentreprenøren og hans kontraktsmedhjelpere ønsker å gjennomsnittsberegne arbeidstiden i henhold til arbeidsmiljøloven § 10-5 for arbeidstakere som utfører kontraktsarbeid, kan totalentreprenøren søke byggherren om dette. Samtykke vil kun bli gitt dersom arbeidsgiver dekker reisekostnader og sørger for kost og losji, jf. forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for byggeplasser i Norge av 23.09.16 nr.1241 § 6.

Dersom totalentreprenøren ikke etterlever kravene til lønns- og arbeidsvilkår, vil byggherren holde tilbake deler av kontraktssummen til det er dokumentert at forholdet er i orden. Byggherren vil holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger besparelsen for arbeidsgiveren.

Unnlatelse av å rette feilen innen fristens utløp, anses som vesentlig mislighold som kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving i en periode på 1 måned etter fristens utløp.

8.3 Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA)

Totalentreprenøren skal følge den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølov med tilhørende forskrifter, byggherrens SHA-plan og byggherrens eller koordinators anvisninger.

Totalentreprenøren plikter å ha et internkontrollsystem iht. forskrift om systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter. Relevante deler av byggherrens SHA-plan skal innarbeides i, og følges opp gjennom, totalentreprenørens internkontroll. Innarbeidingen skal skje slik at SHA-planens bestemmelser kan identifiseres.

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersoner i prosjektet foregå på norsk. Totalentreprenøren skal sørge for at arbeidstakerne han og eventuelle underleverandører benytter kan kommunisere på en slik måte at manglende kommunikasjon ikke utgjør en sikkerhetsrisiko. For å unngå at det skjer ulykker fordi ikke alle forstår informasjonen som blir gitt, gjelder følgende:

- Minst én av det utførende personell på ethvert arbeidslag skal kunne forstå og gjøre seg forstått på norsk eller engelsk. Dersom flere utfører oppdrag sammen, skal vedkommende i tillegg forstå og gjøre seg forstått på et språk alle de andre på arbeidslaget forstår og kan gjøre seg forstått på.
- Alle på byggeplassen skal forstå SHA-plan, sikkerhetsopplæring, HMS-rutiner, verneprotokoller, sikkerhetsinstrukser, SJA, sikkerhetsdatablader, bruksanvisning for verktøy og arbeidsutstyr, varselskilter mv. Materialet skal foreligge på det språk vedkommende arbeidstaker bruker som morsmål, såfremt arbeidstakeren ikke forstår informasjonen fullt ut på norsk eller engelsk.

Ved brudd på ovennevnte plikter har byggherren rett til å stanse arbeidene i den utstrekning byggherren anser det nødvendig.

Vesentlig mislighold av ovennevnte plikter, som ikke blir rettet innen en rimelig frist, kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving. Der slikt mislighold består i stadige brudd på pliktene, kan byggherren heve selv om totalentreprenøren retter forholdene.

Byggherren kan på samme måte kreve at totalentreprenøren skifter ut underleverandører. Dette skal skje uten omkostninger for byggherren.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.4 Byggrenhold

Entreprenøren skal dokumentere at alle kontrakter som innebærer renholdsvirksomheter skal ha offentlig godkjenning fra Arbeidstilsynet. Dette skal dokumenteres senest 2 måneder før aktuelle renholdsvirksomheter starter opp sine arbeidere.

8.5 Pliktig medlemskap i StartBANK

Totalentreprenøren skal ved kontraktsinngåelse oppgi StartBANK ID eller fremlegge kopi av registreringsbevis fra StartBANK eller tilsvarende leverandørregister som inneholder oppdatert og kontrollert leverandørinformasjon. Totalentreprenøren skal gi leverandørregisteret fullmakt til å innhente SKAV-info (skatte- og avgifts informasjon) i hele kontraktsperioden.

8.6 Krav til bruk av lærlinger

Følgende fag skal ha lærlingklausul:

- Tømrerfaget
- Elektrikerfaget
- Maler- og byggtapetserfaget
- Rørleggerfaget
- Betongfaget
- Murerfaget
- Blikkenslagerfaget

Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minimum 10 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsgagnene samlet (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, samt anleggsgartnerfaget) utføres av lærlinger, jf. opplæringslova § 4-1.

Kravene kan oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5.

Kravene kan også oppfylles ved å benytte lærlinger etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land og personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter tilsvarende ordning som kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, i annet EU/EØS-land.

Kravet kan oppfylles av totalentreprenøren og en eller flere av hans underleverandører. Dersom arbeidene ikke er egnet ut fra arbeidets art og helse, miljø og sikkerhet kan byggherren tillate at prosentkravene ovenfor fravikes.

Totalentreprenøren skal ved oppstart, og på anmodning under gjennomføringen av kontraktsarbeidet, sannsynliggjøre at kravene vil bli oppfylt. Ved kontraktsavslutning skal det fremlegges oversikt over antall lærlingetimer. Timelister skal fremlegges på anmodning.

Totalentreprenøren skal stille tilsvarende krav som i denne bestemmelse til sine underleverandører. Oppdragsgiver kan kreve at entreprenøren bytter ut de underleverandører som ikke oppfyller sine plikter etter denne bestemmelse.

Dersom totalentreprenøren kan dokumentere at det ikke har vært mulig å inngå lærlingeavtaler til å besette stillingene med, bortfaller vilkåret dersom heller ikke Oppdragsgiver kan bistå med å skaffe lærlinger.

Hvis ovennevnte forpliktelser ikke oppfylles, anses det som et vesentlig mislighold av kontrakten.

8.7 Krav om faglærte håndverkere

Ved utførelsen av kontraktsarbeidet skal minimum 50 % av arbeidede timer innenfor bygg- og anleggsgagnene (de fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk samt anleggsgartnerfaget) samlet utføres av personer med fagbrev, svennebrev eller dokumentert fagopplæring i henhold til nasjonal fagopplæringslovgivning eller likeverdig utenlandsk fagutdanning. Det skal være fagarbeidere i alle ovennevnte fag. Kravet kan også oppfylles ved at arbeidede timer er utført av personer som er under systematisk opplæringen og er oppmeldt etter kravene i Praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, eller etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land. I enkeltpersonforetak uten ansatte gjelder ovenstående krav for eier.

Totalentreprenøren skal etter kontraktsinngåelsen redegjøre for hvordan kravet vil bli oppfylt, samt jevnlig oversende bemanningsplaner og rapporter som viser oppfyllelsesgraden. Byggherren kan stanse arbeidet dersom det er grunn til å tro at mislighold vil inntreffe, og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren.

8.8 Krav til dokumentert yrkesskadeforsikring

Totalentreprenør skal før kontraktsoppstart, og senere på forespørsel, dokumentere at alle arbeidere som utfører kontraktsarbeid i Norge, for Kristiansand kommune, er dekket av yrkesskadeforsikring.

Brudd på bestemmelsen kan påberopes av både Byggherren og den enkelte ansatte som grunnlag for erstatning overfor totalentreprenøren.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal

inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.9 Krav vedrørende bruk av innleide/arbeidskraft fra bemanningsforetak

Totalentreprenøren skal sørge for at personell fra bemanningsforetak som totalentreprenøren benytter til å oppfylle kontrakten med Byggherren, har arbeidskontrakter som sikrer disse tarifflønn e.l. mellom etterfølgende oppdrag – enten oppdragene er for Byggherren eller andre - så lenge kontraktsperioden mellom totalentreprenøren og Byggherren varer.

Brudd på bestemmelsen kan påberopes av både Byggherren og den enkelte ansatte som grunnlag for erstatning fra totalentreprenøren.

8.10 Rapporteringsplikt til Sentralskattekontoret for utenlandssaker

Kontrakt gitt til utenlandsk leverandør eller underleverandør, og alle arbeidstakere på slik kontrakt, skal rapporteres til Sentralskattekontoret for utenlandssaker i henhold til skatteforvaltningsloven § 7-6.

Totalentreprenøren er ansvarlig for at slik rapportering skjer i hele kontraktskjeden. Totalentreprenøren skal på forespørsel dokumentere at rapporteringsplikten er oppfylt ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering fra Altinn.

Eventuelt ansvar for skatter eller avgifter, gebyrer eller tvangsmulkt ilagt byggherren som følge av at totalentreprenøren ikke har overholdt sine forpliktelser etter dette punktet er totalentreprenørens ansvar og skal betales av ham.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.11 Krav til innsendelse av mannskapslister

Før oppstart av arbeidet, skal entreprenøren oversende byggherren en liste over hvilke personer som vil utføre arbeid på bygge- eller anleggsplassen. Ved endringer i arbeidsstokken, skal entreprenøren sende byggherren oppdatert oversiktsliste uten ugrunnet opphold.

Byggherren skal til enhver tid ha rett til innsyn i oversiktsliste over alle som utfører arbeid på bygge- eller anleggsplassen. Oversiktslisten skal føres og kontrolleres daglig i henhold til forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser.

8.12 Brudd på skatte- og avgiftsforpliktelser

Totalentreprenøren og eventuelle underentreprenører skal til enhver tid oppfylle sine forpliktelser til å betale skatter og/eller avgifter.

Byggherren kan til enhver tid foreta kontroll av totalentreprenørens og eventuelle underentreprenørers oppfyllelse av forpliktelser til å betale skatter og/eller avgifter.

Dersom totalentreprenøren i ikke uvesentlig grad misligholder sine forpliktelser til å betale skatter og/eller avgifter kan Byggherren, etter at totalentreprenøren er gitt en frist til å rette, heve kontrakten. Dersom totalentreprenøren vesentlig misligholder sine forpliktelser til å betale skatter og/eller avgifter kan Byggherren heve kontrakten uten at totalentreprenøren er gitt en frist til å rette. Retten til å heve gjelder ikke dersom kravet formelt er bestridt overfor kompetent myndighet og totalentreprenøren kan sannsynliggjøre overfor Byggherren at kravet ikke er berettiget.

Dersom totalentreprenørens underentreprenør i ikke uvesentlig grad misligholder sine forpliktelser til å betale skatter og/eller avgifter, kan Byggherren, etter at underentreprenør er gitt en frist til å rette, kreve at totalentreprenøren snarest mulig skifter ut sin underentreprenør for totalentreprenørens regning og risiko. Retten til å kreve utskifting gjelder ikke dersom kravet er formelt bestridt overfor kompetent myndighet, og totalentreprenøren kan sannsynliggjøre overfor Byggherren at kravet mot underentreprenør ikke er berettiget. Dersom totalentreprenøren ikke skifter ut underentreprenøren som den er forpliktet til å skifte ut, kan Byggherren heve avtalen.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.13 Brudd på konkurranselovgivningen

Dersom det er klar sannsynlighetsovervekt for at totalentreprenøren har brutt konkurranseloven §§ 10 eller 11 eller tilsvarende bestemmelser, kan Byggherren heve kontrakten dersom dette er forholdsmessig.

Dersom det er klar sannsynlighetsovervekt for at totalentreprenørens underentreprenør har brutt konkurranseloven §§ 10 eller 11 eller tilsvarende bestemmelser, kan Byggherren kreve at totalentreprenøren snarest mulig skifter ut sin underentreprenør for totalentreprenørens regning og risiko. Retten til å kreve utskifting gjelder ikke dersom kravet er formelt bestridt overfor kompetent myndighet og totalentreprenøren kan sannsynliggjøre overfor Byggherren at kravet mot underentreprenøren ikke er berettiget. Dersom totalentreprenøren ikke skifter ut underentreprenøren som den er forpliktet til å skifte ut, kan Byggherren heve avtalen.

Før heving etter første ledd og før krav om utskifting av underentreprenør i annet ledd, skal Oppdragiver vurdere den tid som er gått siden bruddet på konkurranseloven §§ 10 eller 11 ble begått, hvilke self-cleaning-tiltak som er iverksatt fra totalentreprenørens eller underentreprenørens side og eventuelt andre momenter som kan ha betydning for vurderingen av om hevingen eller utskiftingen er forholdsmessig. Dersom bruddet på konkurranselovgivningen direkte har rammet eller berørt Kristiansand kommune, vil heving alltid anses å være forholdsmessig.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.14 Miljøkrav til maskinpark

Leverandør skal ha miljøvennlig maskinpark til bruk på kontrakten. Det vil si at maskinparken tilfredsstiller Euro 5 eller bedre for transportkjøretøy og Stage III B for non-roads kjøretøy. Kravet gjelder for egen maskinpark. Dersom totalentreprenøren er avhengig av å leie inn maskiner settes krav her til Euro 6 for transportkjøretøy og Stage IV for non-roads kjøretøy.

8.15 Bruk av regnskogprodukter

Det skal ikke benyttes tropisk tømmer eller trevirke med tropisk tømmer dersom det ikke kan dokumenteres ved pålitelige sertifiseringsordninger at tømmeret eller trevirket stammer fra bærekraftig og lovlig hogst.

8.16 Returordning for emballasje

Hvis norsk totalentreprenør (merverdiavgiftsregistrert i Norge) benytter emballasje, skal det senest ved kontraktsinngåelse fremlegges dokumentasjon for at entreprenøren er medlem i en returordning eller oppfyller forpliktelsen gjennom egen returordning med egen ordning for sluttbehandling hvor emballasjen blir tatt hånd om på en miljømessig forsvarlig måte (Grønt Punkt Norge AS eller tilsvarende returordning).

8.17 Mislighold av kontraktsforpliktelser - konsekvenser for senere konkurranser

Brudd på pliktene i denne kontrakten vil bli nedtegnet og kan få betydning i senere konkurranser, enten i kvalifikasjons- eller tildelingsomgangen i overensstemmelse med regelverket for offentlige anskaffelser. Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

8.18 Revisjon

Byggherren, eller ekstern revisor engasjert av byggherren, kan gjennomføre revisjon hos totalentreprenøren og eventuelle underleverandører i perioden fra kontraktsinngåelse til seks måneder etter at slutfaktura er betalt for å undersøke om kontraktens krav blir oppfylt. Denne adgangen omfatter også kontrakter og dokumentasjon i underliggende ledd.

Totalentreprenøren skal vederlagsfritt stille nødvendige ressurser og dokumentasjon til disposisjon for byggherrens kontroll. Medvirknings- og dokumentasjonsplikten omfatter også underleverandører.

Alle avtaler leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelse

9 Sosiale vilkår

9.1 Respekt for grunnleggende menneskerettigheter og ILOs kjernekonvensjoner i egen virksomhet og i leverandørkjeden

Totalentreprenører og underleverandører til Kristiansand kommune skal respektere grunnleggende menneskerettigheter og ILOs kjernekonvensjoner. Totalentreprenøren plikter å påse at den selv eller underleverandøren ikke kan knyttes til aktiviteter som kan bidra til brudd på grunnleggende menneskerettigheter eller ILOs kjernekonvensjoner. Relevante bestemmelser omfatter blant annet:

- Forbud mot barnarbeid (FNs barnekonvensjon artikkel 32, ILO-konvensjon nr 138 og 182)
- Forbud mot tvangsarbeid/slavearbeid (ILO-konvensjon nr 29 og 105) • Forbud mot diskriminering (ILO-konvensjon nr 100 og 111)
- Organisasjonsfrihet og retten til kollektive forhandlinger (ILO-konvensjon nr 87 og 98)
- Ingen må utsettes for tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff (FNs Verdenserklæring for menneskerettigheter art. 5)

- Enhver som arbeider har rett til en rettferdig og god betaling som sikrer hans familie og ham selv en menneskeverdig tilværelse, og som om nødvendig blir utfylt ved annen sosial beskyttelse (FNs Verdenserklæring for menneskerettigheter art. 23.3)
- Enhver har rett til hvile og fritid, herunder rimelig begrensning av arbeidstiden og regelmessige ferier med lønn. (FNs Verdenserklæring for menneskerettigheter art. 24)

Kravene angir minimumsstandarder. Arbeidslovgivningen der produksjonen finner sted skal etterleves. Av særlige relevante forhold fremheves lønns- og arbeidstidsbestemmelser, helse-, miljø- og sikkerhetsbestemmelser, lovfestede forsikringer og sosiale ordninger, samt regulære ansettelsesforhold, inklusive arbeidskontrakter. Der hvor konvensjoner og nasjonale lover og reguleringer omhandler samme tema, skal den høyeste standarden alltid gjelde. Ved brudd på plikter etter denne bestemmelsen skal totalentreprenøren rette opp de påpekte bruddene innen tidsfrist satt av Kristiansand kommune. Retting skal dokumenteres skriftlig og på den måten Kristiansand kommune finner hensiktsmessig.

Alvorlige eller gjentatte brudd på etterlevelse av kravene i kontraktperioden gir Byggherren rett til å heve kontrakten. Selv om totalentreprenøren eller underleverandøren retter, er ikke det til hinder for at Byggherren kan heve kontrakten. Ved brudd på bestemmelsen kan Byggherren under enhver omstendighet kreve at totalentreprenøren skal erlegge den berikelsen totalentreprenøren har oppnådd gjennom bruddet. Dette gjelder selv om totalentreprenøren ikke kan bebreides for bruddet.

Byggherren, eller tredjepart engasjert av Byggherren, kan for å undersøke om kontraktens krav blir oppfylt, gjennomføre revisjon av totalentreprenøren og eventuelle underleverandører i perioden fra kontraktsinngåelse til seks måneder etter at slutfaktura er betalt. Denne adgangen omfatter også kontrakter og dokumentasjon i underliggende ledd.

Totalentreprenøren skal vederlagsfritt stille nødvendige ressurser og dokumentasjon til disposisjon for Byggherrens kontroll. Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

9.2 Oppfølging av grunnleggende menneskerettigheter og ILOs kjernekonvensjoner i leverandørkjeden

Totalentreprenøren plikter å ha innarbeidet retningslinjer som omfatter respekt for grunnleggende menneskerettigheter og ILOs kjernekonvensjoner i egen virksomhet og for leverandørkjeden. Dersom totalentreprenøren bruker underleverandører for å oppfylle denne kontrakten, plikter totalentreprenøren å arbeide aktivt for å sikre at underleverandører etterlever samme krav.

Totalentreprenøren plikter å ha skriftlige rutiner for å systematisere arbeidet med å følge opp og verifisere etterlevelse av kravene i leverandørkjeden.

Totalentreprenøren må gjennomføre regelmessige risikovurderinger knyttet til aktivt arbeid for å hindre brudd på grunnleggende menneskerettigheter og ILOs kjernekonvensjoner i leverandørkjeden. På basis av risikovurderingene, må det gjennomføres kontrolltiltak og rapporteres på konkret oppfølging av underleverandører i hele leverandørkjeden, inkludert beskrives hvordan kontroll, undersøkelser og revisjoner basert på risikovurderinger er gjennomført. På oppfordring fra Kristiansand kommune skal dette dokumenteres ved

- Oversikt over produksjonsenheter og opprinnelsesland i leverandørkjeden
- Egenrapportering og / eller
- Oppfølgingssamtaler og / eller

- En uavhengig parts kontroll av arbeidsforholdene og / eller
- 3. partssertifisering som SA8000 eller tilsvarende

Ved brudd på plikter etter denne bestemmelsen skal totalentreprenøren rette opp de påpekte bruddene innen tidsfrist satt av Kristiansand kommune. Retting skal dokumenteres skriftlig og på den måten Kristiansand kommune finner hensiktsmessig.

Alvorlige eller gjentatte brudd på etterlevelse av kravene i kontraktperioden gir Byggherren rett til å heve kontrakten. Selv om totalentreprenøren eller underleverandøren retter, er ikke det til hinder for at Byggherren kan heve.

Byggherren, eller tredjepart engasjert av Byggherren, kan for å undersøke om kontraktens krav blir oppfylt, gjennomføre revisjon av totalentreprenøren og eventuelle underleverandører i perioden fra kontraktsinngåelse til seks måneder etter at slutfaktura er betalt. Denne adgangen omfatter også kontrakter og dokumentasjon i underliggende ledd.

Totalentreprenøren skal vederlagsfritt stille nødvendige ressurser og dokumentasjon til disposisjon for Byggherrens kontroll.

Alle avtaler totalentreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser

10 Spesielle kontraktsbestemmelser

10.1 Avtalt plassering av risikoen for forhold ved grunnen (NS 8407 pkt. 23)

Det er gjort grunnundersøkelser i forbindelse med tilbyggene på undervisningsfløyene. Rapporten er vedlagt konkurransegrunnlaget. Totalentreprenøren har risikoen for forhold ved grunnen i henhold til NS 8407 pkt. 23.2.

10.2 Avtalt risikoovergang – prosjektering (NS 8407 pkt 24.2)

Totalentreprenøren har risikoen for løsninger og annen prosjektering som er utarbeidet av byggherren før kontraktsinngåelse i henhold til NS 8407 pkt. 24.2.1 og 24.2.2.

11 Forsikringsblanketter

Blankett 1 - NS 8407 Forsikringsattest tingsforsikring

FORSIKRINGSATTEST

Tingsforsikring i overensstemmelse med NS 8407 pkt 8.1

Undertegnede forsikringsselskap bekrefter herved at tingsskadeforsikring er tegnet i overensstemmelse med NS 8407 pkt 8.1 og med nedenfor angitte polisenummer, forsikringssted, forsikringssum, forsikringstid og forsikringsvilkår.

Forsikringsselskapet kan i forsikringstiden bli fri sitt ansvar etter denne forsikringsattest

1. ved å varsle Kristiansand Eiendom minimum 30 dager før opphør av forsikringsdekningen dersom den sies opp eller av annen grunn faller bort.
2. ved at Kristiansand Eiendom mottar en tilsvarende og tilfredsstillende forsikringsattest som den foreliggende fra det forsikringsselskap som overtar forsikringsdekningen.

***

Forsikringstaker:

(Totalentreprenør)

Navn:.....

Adresse:.....

Organisasjonsnr: .....

Medforsikret: Kristiansand kommune v/Kristiansand Eiendom

Forsikringsbevis nr: .....

Forsikringssted: .....

Prosjektnummer og navn: .....

Byggets adresse: .....

Forsikringssum: .....

Forsikringen er dekket på 1. risikovilkår. Forsikringsgiver påtar seg ikke risikoen for at forsikringssummen er dekkende.

Forsikringstid: Forsikringen gjelder inntil kontraktarbeidet er overtatt av byggherren.

Forsikringen omfatter: Materialer, prosjekteringsdokumenter og det som til enhver tid er utført av kontraktsgjenstanden.
Materialer og prosjekteringsdokumenter byggherren har betalt forskudd for.
Materialer og prosjekteringsdokumenter byggherren har overgitt i totalentreprenørens besittelse.

Forsikringens dekningsfelt:

Forsikringen er dekket etter følgende vilkår .....
(f.eks. Forsikringsselskap NN`s Prosjektforsikringsvilkår av 2013), som inneholder følgende generelle unntak:

1. Skade som direkte eller indirekte har sammenheng med krig, opprør eller alvorlige forstyrrelser av den offentlige orden.
2. Atomskade - uansett årsak - fra atoms substans, dog ikke skade forårsaket av radioisotoper som i henhold til lov er tillatt brukt.
3. Skade som skyldes setning i grunn eller svikt i fundament.
4. Skade ved svinn og underslag

Overfor Kristiansand kommune som medforsikret vil ikke andre unntak fra forsikringsdekning enn de som uttrykkelig fremgår av denne forsikringsattest bli gjort gjeldende.

***

Forsikringsselskapet aksepterer norsk rett og Kristiansand tingrett som verneting for eventuell tvist som involverer forsikringsselskapet og relaterer seg til aktuell kontrakt.

.....
Sted/Dato Forsikringsselskap

.....
Underskrift

FORSIKRINGSATTEST

Ansvarsforsikring i overensstemmelse med NS 8407 pkt 8.2

Undertegnede forsikringsselskap bekrefter herved at ansvarsforsikring er tegnet i overensstemmelse med NS 8407 pkt. 8.2 og de nedenfor angitte krav.

Forsikringsselskapet kan i forsikringstiden bli fri sitt ansvar etter denne forsikringsattest

1. ved å varsle Kristiansand Eiendom minimum 30 dager før opphør av forsikringsdekningen dersom den sies opp eller av annen grunn faller bort.
2. ved at Kristiansand Eiendom mottar en tilsvarende og tilfredsstillende forsikringsattest som den foreliggende fra det forsikringsselskap som overtar forsikringsdekningen.

***

Forsikringstaker

Forsikringsselskapet bekrefter at

.....(totalentreprenøren)
har tegnet ansvarsforsikring.
Forsikringspolise nr. ....

Forsikringssum

Forsikringssummen utgjør minst 150 G per skadetilfelle.

Forsikringstid

Forsikringen gjelder inntil alt kontraktarbeid, herunder reklamasjonsarbeid, er utført.

Forsikringens omfang

Det er inngått kontrakt mellom Kristiansand Eiendom og totalentreprenøren om bygging/ombygging/påbygging

av .....

Prosjekt nr: .....

Adresse: .....

Forsikringen dekker erstatningsansvar for skade og økonomisk tap som totalentreprenøren og dennes kontraktsmedhjelpere kan påføre byggherrens eller tredjemanns person og ting i forbindelse med gjennomføringen av kontrakten.

Forbehold

Forsikringselskapet bekrefter at forsikringsavtalen ikke inneholder bestemmelser:

- Som reduserer byggherrens rett til å kreve forsikringsoppgjør direkte fra selskapet, eller
- Som kan redusere byggherrens krav på grunn av sikredes forhold **etter** at forsikringstilfellet er inntrådt, eller
- Som reduserer skadelidtes rettigheter overfor forsikringselskapet i forhold til det som følger av FALs deklarasjoner og bestemmelser.

***

Forsikringselskapet aksepterer norsk rett og Kristiansand tingrett som verneting for eventuell tvist som involverer forsikringselskapet og relaterer seg til aktuell kontrakt.

Sted/dato

Forsikringselskap.....

.....

.....

Underskrift